

EUROPESE
REKENKAMER

Rede
8 oktober 2026

Rede door Tony Murphy, president van de Europese Rekenkamer

**Presentatie van het Jaarverslag 2025 van de ERK
Commissie begrotingscontrole — Europees Parlement**

8 oktober 2026

Alleen de uitgesproken versie geldt.

Voorzitter,

Geachte leden,

Commissaris,

Het is mij een groot genoegen om vandaag deze commissie toe te spreken en de belangrijkste bevindingen en kernboodschappen uit het jaarverslag van de Europese Rekenkamer over 2025 te presenteren. Ik word opnieuw vergezeld door mijn gewaardeerde collega Jan Gregor. Hij is verantwoordelijk voor het toezicht op onze controlewerkzaamheden en de voorbereiding van het jaarverslag.

Het jaarverslag is het belangrijkste product van de ERK. Ongeveer de helft van de middelen van de Rekenkamer wordt besteed aan dit verslag; het vergt namelijk een aanzienlijke investering in tijd, expertise en inspanning van onze medewerkers en leden.

Het biedt waardevolle inzichten in de begroting en de verschillende beleidsterreinen van de EU. Naast onze nalevingsgerichte en doelmatigheidscontroles brengen we risico's in kaart, delen we lessen en doen we praktische aanbevelingen. Onze onafhankelijke beoordelingen moeten het Parlement en de andere EU-instellingen ondersteunen in hun rol als besluitvormers en medewetgevers. Ook zorgen ze ervoor dat overheidsgeld goed wordt beheerd, in lijn met de regels wordt besteed en dat besluiten gebaseerd zijn op betrouwbaar bewijsmateriaal.

Met de lopende onderhandelingen over het volgende meerjarig financieel kader (MFK) wordt er momenteel gewerkt aan een belangrijke beslissing.

Dit is niet alleen een discussie over de omvang van de volgende EU-begroting, maar ook over hoe die begroting wordt gefinancierd, uitgevoerd en gecontroleerd en of deze aan de verwachtingen kan voldoen.

Daarom zijn de bevindingen en aanbevelingen van de ERK op dit moment bijzonder relevant. In ons jaarverslag beoordelen we niet alleen de uitvoering van de huidige begroting. We verschaffen ook inzicht in het ontwerp van de volgende begroting.

Vandaag presenteer ik de belangrijkste bevindingen van het Jaarverslag 2025, samen met de relevante conclusies van de recente en lopende werkzaamheden van de ERK. Ook richt ik mij ook op de gevolgen ervan voor het volgende MFK.

Wat zijn de belangrijkste conclusies uit ons Jaarverslag 2025?

Wij geven een goedkeurend oordeel af over de EU-rekeningen van 2025 en bevestigen dat deze een getrouw beeld geven van de financiële situatie van de Unie. Wel vestigen we de aandacht op de overgang naar het nieuwe financiële IT-systeem van de

Commissie. Die heeft geleid tot boekhoudkundige fouten waarvoor niet alleen handmatige correcties en aansluitingen nodig waren maar ook meer controlewerkzaamheden.

Ook merkten we op dat leningen in de EU-begroting anders worden behandeld dan leningen in de financiële staten van de EU. Dit heeft een begrotingsoverschot tot gevolg, terwijl de rekeningen voor dat jaar een tekort, ofwel een negatief economisch resultaat, laten zien.

Opnieuw geven wij een goedkeurend oordeel af over de EU-ontvangsten, die geen materiële fouten vertoonden. Net als in voorgaande jaren heeft ons oordeel geen betrekking op bedragen die voortvloeien uit te laag opgegeven of ontdoken rechten en belastingen. Ons oordeel kan namelijk alleen gericht zijn op de gerapporteerde cijfers.

Wat de uitgaven betreft, omvat de langetermijnbegroting van de EU zowel traditionele uitgaven in het kader van het meerjarig financieel kader als financiering in het kader van NextGenerationEU. NGEU-financiering vindt voornamelijk plaats vanuit de herstel- en veerkrachtfaciliteit (RRF). Dit instrument volgt een ander uitvoeringsmodel dan het MFK en is gebaseerd op het bereiken van mijlpalen en streefdoelen.

Daarom geven wij twee verschillende oordelen af over de regelmatigheid van de uitgaven: één over de traditionele EU-begrotingsuitgaven en één over de RRF-uitgaven.

Ik begin met de traditionele EU-begrotingsuitgaven:

Het door ons geschatte foutenpercentage steeg tot 3,8 % in 2025, vergeleken met 3,6 % in 2024. Dit ligt boven onze materialiteitsdrempel. Gezien de aanzienlijke en wijdverbreide aard van de vastgestelde fouten geven wij voor het zevende jaar op rij een afkeurend oordeel af over de begrotingsuitgaven van de EU.

Het geschatte foutenpercentage is geen graadmeter voor fraude, ondoelmatigheid of verspilling. Het is een schatting van het geldbedrag dat niet volgens de regels van de EU en de lidstaten werd gebruikt.

Onze controle voor uitgaven in het kader van de algemene begroting bedroeg in totaal 130,8 miljard euro. De grootste bijdrage aan ons foutenpercentage was afkomstig van “Natuurlijke hulpbronnen en milieu”, met een geschat foutenpercentage van 3,9 % (2,6 % in 2024). **Meer dan 95 % van de uitgaven in deze rubriek valt onder het gemeenschappelijk landbouwbeleid.** De fouten in deze rubriek variëren van de declaratie van niet-subsidiabele grond tot de onjuiste berekening van toeslagrechten. “Cohesie, veerkracht en waarden” had een geschat foutenpercentage van 6,6 % (5,7 % in 2024). Samen zijn deze twee uitgaventerreinen goed voor bijna twee derde van de door ons gecontroleerde uitgaven.

De meest voorkomende fouten die we in de EU-begroting aantreffen zijn subsidiabiliteitskwesties, zoals niet-subsidiabele kosten, projecten, activiteiten of begunstigden. Daarnaast stelden we vaak inbreuken vast op de procedures voor overheidsopdrachten en de toekenning van subsidies, en ontbraken er meer dan eens bewijsstukken.

Wat betekenen deze bevindingen voor het volgende MFK?

De conclusie die we uit de traditionele EU-begrotingsuitgaven kunnen trekken, is duidelijk. De foutenpercentages blijven boven de materialiteitsdrempel en zijn zowel aanzienlijk als wijdverbreid.

De twee grootste bijdragers aan het foutenpercentage zijn het gemeenschappelijk landbouwbeleid (GLB) en het cohesiebeleid.

Onze bevindingen laten zien dat de Europese en nationale regels niet worden nageleefd en dat de bestaande controlekaders niet doeltreffend genoeg zijn. Ze tonen ook aan dat we nog niet volledig kunnen vertrouwen op het werk van de nationale autoriteiten.

We hebben uitgebreid bewijs verzameld dat de betrouwbaarheid van hun werk ernstig ter discussie stelt en de mate waarin daarop kan worden vertrouwd beperkt. Het gaat onder andere om talrijke fouten die deze autoriteiten hadden moeten ontdekken, maar die aan hun aandacht zijn ontsnapt.

Tegelijkertijd erkennen wij dat veel nationale auditautoriteiten onder grote druk staan en permanent onvoldoende capaciteit hebben.

De nieuwe voorstellen voor het MFK zouden de autoriteiten van de lidstaten meer verantwoordelijkheid geven voor het beheer en de zekerheid van EU-financiering. Dat is opmerkelijk omdat hun huidige controleorganen en -systemen nog niet voldoende betrouwbaar zijn.

Door het GLB en het cohesiebeleid samen te brengen in één Europees fonds, wil de EU de regels eenvoudiger en de financiering flexibeler maken. Dit kan er echter toe leiden dat de administratieve lasten verschuiven van de Commissie naar lidstaten en ontvangers van EU-geld, en het risico op fouten groter wordt.

Meer flexibiliteit mag daarom niet ten koste gaan van voorspelbaarheid.

Vereenvoudiging moet onnodige administratieve lasten verminderen, niet simpelweg verplaatsen, en mag niet leiden tot minder verantwoording.

De herstel- en veerkrachtfaciliteit

Het uitvoeringsmodel van de herstel- en veerkrachtfaciliteit (RRF) verschilt van de traditionele begroting. Betalingen hangen af van het bereiken van mijlpalen en streefdoelen. Ze volgen een model voor financiering die niet gekoppeld is aan kosten in plaats van te zijn gebaseerd op werkelijke kosten en naleving van EU- en nationale regels. Zodoende zijn de RRF-resultaten niet vergelijkbaar met traditionele begrotingsuitgaven, en daarom geven we een afzonderlijk controleoordeel af.

Aangezien het nieuwe MFK naar verwachting grotendeels de RRF zal weerspiegelen, zijn onze bevindingen hier van cruciaal belang. Zij wijzen op aanzienlijke tekortkomingen die in de toekomst niet meer mogen voorkomen.

In 2025 bedroegen de RRF-uitgaven 45,4 miljard euro. Bij betalingen aan negen lidstaten stelden we gevallen vast van mijlpalen en streefdoelen die niet op bevredigende wijze waren verwezenlijkt. Ook vonden we kwesties in verband met dubbele financiering en de subsidiabiliteitsperiode van de RRF.

Daarnaast stelden we zwakke punten vast in de opzet van mijlpalen en streefdoelen en lacunes in de monitoring van de Commissie. We constateerden opnieuw aanhoudende tekortkomingen in de betrouwbaarheid van de controlesystemen van de lidstaten. Op basis hiervan geven wij een oordeel met beperking af over de RRF-uitgaven.

We stelden vast dat eerder afgesproken mijlpalen en streefdoelen in sommige gevallen zo werden aangepast dat lidstaten in het kader van hun herstelplannen minder hoefden te realiseren dan oorspronkelijk was gepland.

Bijzonder zorgelijk is dat sommige wijzigingen pas werden ingediend nadat de oorspronkelijke betalingsverzoeken al waren ingediend en terwijl de Commissie deze nog beoordeelde.

De wijzigingen werden vervolgens vastgesteld voordat de laatste betalingen werden goedgekeurd. Daardoor werd de output aangepast aan wat daadwerkelijk was bereikt, in plaats van aan wat oorspronkelijk was afgesproken, zonder dat dit gevolgen had voor de bijbehorende betaling. In veel gevallen werden geen objectieve of overtuigende redenen gegeven voor de rechtvaardiging van deze wijzigingen.

Dit verzwakt het verband tussen financiering en uitvoering, waardoor het risico ontstaat dat de lidstaten financiering ontvangen, zelfs wanneer de prestaties tekortschieten.

De uiterste datum voor lidstaten om hun definitieve verzoeken om betaling van RRF-subsidies in te dienen, was 30 september. Daardoor werden er in september nog 21 verzoeken vóór de deadline ingediend, waarvan 8 op zowel 29 als 30 september. De

Commissie moet nu uiterlijk eind 2026 ongeveer 90 miljard euro verwerken. Dit brengt een direct risico met zich mee:

Onze ervaring leert dat de druk om middelen aan het einde van een begrotingsperiode uit te geven kan leiden tot meer betalingen die niet aan de regels voldoen. Ook kan die druk ertoe leiden dat voor minder goede of teruggeschroefde projecten wordt gekozen, waardoor EU-geld uiteindelijk niet effectief wordt besteed.

Wat betekent dit voor het volgende MFK?

We moeten leren van de ervaringen met de RRF. Als de EU overstapt op resultaatgerichte financiering die niet aan kosten is gekoppeld, moeten de mijlpalen en streefdoelen geloofwaardig, duidelijk omschreven en objectief meetbaar zijn. Bovendien moeten ze rechtstreeks verband houden met de te bereiken resultaten. Ook moet de informatie over de prestaties betrouwbaar en transparant zijn en onafhankelijk kunnen worden gecontroleerd.

Volgens onze beoordeling schiet het voorgestelde kader voor prestatiemeting echter tekort. Hiermee kan namelijk niet worden vastgesteld wat de EU-uitgaven daadwerkelijk hebben opgeleverd en wat EU-burgers uiteindelijk voor hun geld terugkrijgen.

Schuld en toekomstige begrotingen

Het voorstel van de Commissie voor de begroting 2028-2034 bedraagt bijna 2 biljoen euro. Dit komt overeen met ongeveer 1,26 % van het bni van de EU. Daarvan is 0,11 % van het bni uitsluitend bestemd voor het aflossen van schulden in verband met NextGenerationEU.

De EU-schuld kan tegen 2027 oplopen tot 1 biljoen euro, waaraan NextGenerationEU (NGEU) een grote bijdrage levert. In het voorstel voor het volgende MFK stelt de Commissie een vast jaarlijks bedrag van 24 miljard euro (in lopende prijzen) voor om zowel de rente als aflossingen van de hoofdsom te dekken. Alleen al de rentekosten van de NGEU-subsidies kunnen in de periode 2028-2034 naar schatting 93 miljard euro bedragen.

De voorstellen van de Commissie voor de volgende begroting maken daarnaast aanzienlijke nieuwe leningen mogelijk. Het gaat onder meer om 150 miljard euro voor plannen voor nationaal en regionaal partnerschap (NRP-plannen) van de lidstaten, tot 100 miljard euro aan extra steun voor Oekraïne en de mogelijkheid om bij een ernstige crisis een instrument van maximaal 395 miljard euro in te zetten.

Het voorgestelde MFK heeft trouwens een totale omvang van 2 biljoen euro. Dat bedrag is echter afhankelijk van de invoering van nieuwe inkomstenbronnen, die naar verwachting ongeveer 20 % van de voorgestelde begroting moeten opleveren.

De boodschap is daarom duidelijk: voorzichtigheid is geboden. Als deze nieuwe inkomstenbronnen niet worden goedgekeurd of minder opleveren dan verwacht, kan er een groot gat in de EU-begroting ontstaan.

Dat kan betekenen dat lidstaten meer moeten bijdragen, dat de ambities van de begroting worden verlaagd of dat de EU extra geld moet lenen of bestaande schulden moet doorrollen.

Bovendien kunnen de geplande omvangrijke leningen leiden tot extra financiële verplichtingen voor lidstaten, terwijl hun nationale begrotingen al zwaar onder druk staan.

Conclusie

Tot slot is het belangrijk om de bevindingen en tekortkomingen uit ons jaarverslag aan te pakken. Dat is nodig om het beheer en de uitvoering van EU-middelen te verbeteren, zeker nu in het huidige MFK nog maar ongeveer 30 % van de fondsen onder gedeeld beheer is besteed.

Met het oog op de toekomst geldt dat ambitieuze begrotingen ook stevige waarborgen vereisen. Als de EU overstapt op een financieringsmodel dat niet langer is gekoppeld aan kosten maar aan mijlpalen en streefdoelen, moet zij lessen trekken uit eerdere ervaringen en zorgen voor meer verantwoording en transparantie in het hele systeem.

Het succes van zo'n aanpak moet niet alleen worden afgemeten aan minder regels of meer flexibiliteit. Uiteindelijk gaat het erom of burgers betere resultaten zien, of overheidsgeld meer oplevert en of het vertrouwen in het Europese project wordt versterkt.

Tot slot wil ik mijn dank betuigen aan het personeel en het college van de ERK. Hun inzet, deskundigheid en zorgvuldige werk vormen de basis voor de kwaliteit van dit jaarverslag en leveren een essentiële bijdrage aan de versterking van de rol en de missie van de ERK.

Dank u voor uw aandacht.